ANUL I. Budapesta Marţi, 18 Septemvrie (1 Oct.) 1907 NRUL 202

LUPTA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. .. .. APARE .. .. ..
sub direcţia unui comitet de redacţiune.

Redacţia şi Administraţia:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserţiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Un succes al României.

(***) Pe când adversarii externi o calomniază, iar oameni descurajaţi îşi arată neîncrederea în ea, România îşi face drumul ei sigur pintre celelalte state, spre ţinta ce i-au fixat conducătorii ei, spre menirea ce i-o recunosc popoarele străine.

Regele Carol I. s'a oprit iarăş la Viena. O face asta decâte ori trece prin Capitala Austriei, căci e veche simpatia domnitorului român pentru acest patriarhal oraş şi e veche mai ales prietenia ce-l leagă de prea-bunul nostru Monarch Francisc Iosif I. Şi decâte-ori se opreşte în liniştitul hotel „Kranz", cei doi suverani ai statelor vecine se întâlnesc şi să îmbrăţişează. Une-ori sunt numai cuvinte personale pe cari le schimbă. In cele mai multe rânduri însă schimbul acesta de vorbe priveşte soarta popoarelor învecinate şi au drept urmări diferite îndreptări a raporturilor de reciprocitate.

De obicei aceste întâlniri între capetele încoronate sunt ca o furtună necesară, ca o ploaie binecuvântată, care curăţă atmosfera, limpezeşte cerul şi linişteşte iarăş viaţa politică, tulburată. Ce vreţi! Intre state vecine sunt multe nevoi şi multe puncte vulnerabile. Popoarele, deşteptate la viaţă, nu cunosc altruismul. Ideia de progres le mână înainte. Şi adese-ori e nevoie de intervenţia părintească a Suveranilor pentru vindecarea ranelor, pentru potolirea focului isbucnit în vîrtejul patimilor politice.

De data asta s'ar părea însă că s'a întîmplat ceva, ce nu va lăsa să doarmă pe adversarii României. Intâlnirea dela Viena dă mai mult de vorbit ca de altă dată. Şi asta pentru-că Regele Carol n'a vorbit numai cu M. Sa, Suveranul nostru, ci s'a întreţinut vreme îndelungată şi cu Ministrul nostru de externe, baronul Aehrenthal, iar imediat în urmă a primit în lungă audienţă pe ministrul de externe al Rusiei, care venise într'adins la Viena ca să poată vedea pe Regele României. Va să zică nu s'a discutat cu ocasia asta numai raportul dintre Austro-Ungaria şi România, nu s'a adus vorba numai despre tratatul comercial ce este pe cale a se încheia. Chestiuni de o importanţă mult mai superioară, mai generală au făcut necesară această explicare, de care acum e plină presa europeană.

Ce-a fost deci?

Cel ce a urmărit relaţiile semi-oficiale ale presei în vara aceasta, despre întîlnirile între Impăratul Wilhelm şi Ţarul Nicolae la Wilhelmshöhe, între Regele Eduard şi Impăratul-Rege Francisc Iosif la Ischl, apoi dintre Ministri de externe Tittoni al Italiei şi Aehrenthal al Austriei, — a putut să observe, că singura cestiune palpitantă care a preocupat pe toţi de-opotrivă a fost cestiunea Macedoneană. Ceea-ce s'a discutat deci zilele trecute la Viena stă în aceeaş legătură. România, prin capul ei incoronat, este chemată să-şi ia partea ei la resolvarea celei mai complicate probleme politice ce preocupă astăzi pe diriguitorii destinelor Europei.

Prin faptul acesta România apare într'o lumină nouă. E un succes vizibil acesta, căci pentru întîiaş dată regatul român în politica cea mare stă în rînd cu cele mai tari monarchii din Europa. Intîiaş dată se recunoaşte oficial, că departe de a fi la nivelul micilor state balcanice, România este un stat intermediar, de care marile state au absolută nevoie în acţiunile lor pacificătoare.

Pe cât de surprinşi, pe cât de necăjiţi sunt din această pricină neîmblînziţii şi nesocotiţii adversari ai României, Grecii şi Maghiarii, pe atât de natural ni se pare nouă şi lumii întregi acest triumf al statului român. Nu se putea ca Regele Carol, unul dintre cei mai abili diplomaţi ai vremii noastre şi unul dintre cei mai buni cunoscători ai cestiunei din Balcani, să nu fie consultat; şi nu se putea ca România, unul din statele cele mai corecte sub raportul politicei internaţionale, să nu fie chemată să coopereze la apropiatele reforme macedonene.

Pentru pressa şi opinia maghiară, care tocmai acum trece prin o criză nervoasă şi se svîrcoleşte de frica unui pericol ce ar ameninţa poporul maghiar din partea României, faptul acesta ar putea fi foarte instructiv. — S'ar putea încă odată convinge, că în asemenea momente, când Suveranul Austro-ungar şi sfetnicii săi, împreună cu Reprezentantul Rusiei, recunosc corectitudinea României şi o cheamă la un zel şi mai înalt, este o nebunie goală a-şi frământa creerii cu revoluţie sau războiu ce ar fi în pragul Ungariei. Dacă ruşinea şi bunul simţ nu desarmează, să sperăm că cel puţin aceste fapte politice, aceste *mari fapte politice* vor pune capăt turbatei goane împotriva cinstei politice a României.

Guvernul unguresc acuzat de un fals. Acuza vine din partea marelui ziar englesesc „Times". Corespondentul acestui ziar scriseze mai de mult despre legea lui Darányi, că ar fi reacţionară şi neumană faţă de servitori. Din însărcinarea guvernului unguresc publicistul marilor agrari Bernat István trimisese ziarului englezesc unele explicaţii, prin cari se străduia a arăta, că legea lui Darányi ar fi foarte liberală şi foarte generoasă faţă de servitori. „Times" publicând aceste explicaţii, le-a adaus şi un comentar, în care condamnă din nou legea lui Darányi, persistând în părerea sa de mai înainte.

Vine acum şi corespondentul lui „Times", care provocase discuţia asupra legii lui Darányi şi spune, că, fiindcă a fost în vilegiatură, nu a putut să dea mai de grabă un răspuns dlui Bernát. Corespondentul lui „Times" răspunde acum mai pe larg, analizând din şir în şir, din cuvânt în cuvânt explicaţiile lui Bernát.

Corespondentul lui „Times" arată, că traducerea legii, pe care Bernát a fost dat-o în explicaţiile sale este *inexactă, necomplectă, tendenţioasă*, descopere atenuările şi schimbările tendenţioase ale traducerei date de dl Bernát şi spune că lipsesc într'insa părţi întregi ale legii originale şi tocmai părţile, cari sunt compromiţătoare pentru pretinsa generozitate şi pentru pretinsul liberalism al guvernului unguresc. Bernát, în articolul ce-l trimisese lui „Times" spunea, că traducerea legei, pe care îşi întemeiază lămuririle *era făcută în biurourile guvernului*. Astfel falşul dovedit cu prisos este de a se pune în socoteala guvernului unguresc.

Corespondentul lui „Times", drept concluzie, repetă şi de astă dată ce spusese în critica sa d'întâiu, şi anume, că: *ori legea lui Darányi va fi inexecutabilă, ori, dacă se va forţa*

executarea ei, aceasta va duce la revoltă socială.

Avis înțelepților noștri guvernanți.

„Valuri politice“. In numărul de Duminecă, ziarul Măriei Sale Ràkosi Ienö (odinioară Kremser) se ocupă din nou, pe larg, la rubrica obișnuită, cu noi Românii. Face o comparație între deputații naționaliști și — Burdia, pe care îl numește «corb alb...» Se ocupă cu călătoria ministrului Brătianu prin Transilvania și spune că e sistem în aceste călătorii....

«Informațiile» ziarului șovinist nu mai pot induce în eroare pe nimeni. Azi — după atâtea blamagii nemuritoare — știe toată lumea că aceste «informații» sunt născocirile căruiva tâmpit... Acest «bine informat ziar» n'are idee ce e Asociația. N'are idee cine e dl Goga, sub al cărui nume ar fi voit să călătorească ministrul-președinte Sturdza. Intr'adevăr, cu greu și-ar putea alege om un incognito mai potrivit decât numele dlui Goga, a cărui veste a străbătut până și în cele din urmă case țărănești!

Ziarul imperialist afirmă că guvernul României a felicitat adunarea Astrei.... Chiar s'o fi făcut, n'ar fi săvârșit nici o crimă. Dar n'a făcut-o. Guvernul ungar ar fi putut să se convingă despre aceasta, — dacă ar fi voit. Dar n'a voit.

Și strâns cu ușa, ziarul Măriei Sale desminte senzațiile, dar într'o formă caraghioasă. Tot ce afirmase erau minciuni și cu toate aceste zice că: «știrile venite din Bistrița sunt exagerate».

Exagerate!....

O nouă scrisoare alui Björnson a apărut în ziarele germane și austriace, ea este adresată contelui Schönborn, care luase apărarea contelui Apponyi. Dăm după «Neue Freie Presse» conținutul acestei scrisori:

« A duce acasă răsboi contra unui neam și a ținea în același timp discursuri pentru pace în congresele internaționale, aceasta este o necuviință, o scamatorie. Un reprezintant dintre cei mai de frunte ai acestei scamatorii este contele Apponyi; și fiindcă dânsul își validitează scamatoria în întruniri internaționale, am ținut și eu să aduc afacerea înaintea unui areopag european. Meritele pe cari și le-a câștigat Apponyi în interesul păcii universale nu sunt o scuză pentru dânsul; ci mai curând acele aruncă o coloare cu atât mai compromițătoare asupra purtării sale».

Contele Schönborn poate să fie mulțumit de răspunsul ce s'a dat apărărei sale. Nu mai puțin contele Apponyi.

Croații și viitoarea sesiune parlamentară. Apropierea deschiderei parlamentului din nou aduce la ordinea zilei conflictul cu Croația. Toate încercările banului Rakodczay de-a înjgheba un partid unionist, au rămas zadarnice. S'a adresat și fostului ministru croat, Dr. Tomasici, dar acesta declară într'o scrisoare publicată în ziarul «Obzor», că refuză de-a coopera la formarea unui partid nou. El are să urmeze politica sa proprie și nu cea a banului.

La 10 Octomvrie, delegații croați vor reapărea în Camera ungară din nou ca opoziție, pentru a continua obstrucția împotriva guvernului coaliționist.

O ședință interesantă are să fie în ziua, când se va lua în discuție cazul deputatului croat Potoșniac, pe care Camera îl condamnase să-și ceară scuzele pentru-că nu s'a supus președintelui. Potoșniac a declarat însă în repețite rânduri, că nu se va supune hotărârii Camerei. Și atunci?

«Il voi provoca pe Potoșniac să-și ceară scuzele — a declarat președintele Iusth. — Dacă nu o va face, voi trimite chestia din nou comisiei de imunitate, care îl va exclude dela ședințe. Dacă Potoșniac, cu toate aceste, ar îndrăsni să încerce a intra în sala de ședințe pe baza și cu ajutorul regulamentului Camerei îl voi îndepărta!»

Regulamentul Camerei! Scurtă mai e memoria dlui președinte! Nu-și aduce aminte de declarațiile făcute, când cu volnicia săvârșită față de deputatul nostru Dr. Alexandru Vaida? Atunci regulamentul Camerei nu-i dedea nici o posibilitate să garanteze unui deputat libertatea de-a lua parte la ședințe... Acum însă îi dă putere să scoată pe alt deputat chiar și cu forța.....

Și se mai vorbește de dreptate și echitate în Ungaria!

Scrisori din Viena.

— Transacțiunea și parlamentul austriac. — Austro-Ungaria și România. —

Viena, 28 Sept.

Cu începutul lunii lui Octomvrie se vor continua în Budapesta tratativele asupra transacțiunii și dupăce ambele parlamente se întrunesc la 10 Octomvrie, până la acest termin trebuie să se aducă o hotărâre în chestiunea transacțiunii, căci nici decum nu e probabil ca tratativele să se continue și în vreme ce aceste parlamente țin ședințe. In răstimp de două săptămâni avem să știm, prin urmare, care va fi pe viitor raportul dintre Austria și Ungaria.

N'avem să uităm, însă că în cele din urmă nu importă dacă conferințele despre transacțiune vor avea rezultat pozitiv sau negativ. Oricum, e cu putință ca guvernele noastre să găsiască o formulă pentru a împiedeca desfacerea acestor două țări. Incheierea transacțiunii cu toate aceste pe departe n'ar fi încă garantată, fiindcă, firește, totul atârnă dela împrejurarea dacă parlamentele o vor primi sau nu.

In ce privește Reichsrathul nostru, considerând dispoziția ce stăpânește partidele politice, se poate afirma că o transacțiune care nu apără simțitor interesele Austriei n'are șanze de-a fi aprobată de Reichsrath. In privința aceasta e simptomatică declarația ce-a făcut-o primarul Dr. Lueger, săptămâna trecută, unui redactor dela «Deutsches Volksblatt», declarație care a stârnit senzație. Opoziția ce-ar desfășura-o singur creștini-socialii împotriva unei transacțiuni nefavorabile pentru Austria ar ajunge să zădărnicească ca transacțiunea să fie primită, sau mai bine zis să fie discutată și votată în Reichsrath la vreme.

Un lucru e, însă, cert. In cazul acesta, creștini-socialii ar primi și sprijinul social-democraților, a slavilor din sud, și — probabil — și a unei părți a Cehilor.

Situația care s'a creat — în contra așteptărilor guvernului austriac — în urma întreruperei tratativelor e interesantă de ajuns, întru cât prin ea s'a luat deocamdată dela ordinea zilei chestiunea actuală

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Viața în București.

Zile de toamnă.— Viitoarea stagiune teatrală.

S'a răcorit bine. Toți cei duși pe aiurea, la aer, s'au întors la cuibul iubit. Capitala plină de sgomot și de viață. Activitatea a reînceput, întâi mai domol, apoi din ce în ce mai repede, ca o mașină enormă ce se urnește cu greu din loc, până o pornește cu iuțeala amețitoare, atingând hotarele aceleași febrilități obicinuite.

Și după ce se sfârșește munca zilei, de pe la patru după prânz, în ceasurile plimbărei zilnice Calea Victoriei e un furnicar, trotuarele sunt negre de lume și din uruiala trăsurilor și gălăgia străzii se ridică cu un vuiet asurzitor țipetele automobilelor ce răzbat din greu printre șiragurile de trăsuri. Vitrinele sclipitoare, împodobite cu gust, chiamă privirile, atrag mușterii, iar prin cafenelele și berăriile mari cenaclurile sunt iarăși încheiate, discuțiile nesfârșite se duc la infinit.

Din meremetiseala asta a Capitalei pline de sgomot scapi la șosea. Aerul limpede, străveziu, îți lasă în suflet o impresie adîncă de infinit spre care ai vrea să sbori. Pe nisipul aleelor îngrijite, frunze îngălbenite căzute ici colo, par'că ar fi în apusul soarelui niște pete aurii pe un covor nesfârșit. Și în trecere, din când în când mai pică o foaie mare, galbenă, ce alunecă șovăitoare, de te înfioară când te atinge. Atâta asemănare între sufletele ce tânjesc și întâile frunze pierite!

In pasul leneș al cailor toaletele își fac obicinuitele „tururi“ în vreme ce muzica militară la Bufet atacă cu vigoare cadențele unui vals.

Ultimele raze ale soarelui se strecoară printre copacii desfrunziți p'ici și colo, și întind lumini de feerie prin desișurile parcurilor. Statuetele de marmură din fața casei unde sta Mihail Kogălniceanu dau un aer de vechime, de frumușețe de altă dată, clădirei senine în stil antic, pierdută în mijlocul parcului imens. Și 'n plimbarea asta printre lucruri vechi, printre frunzele ce cad mereu, răceala ce se lasă odată cu însângerarea cerului înspre apus, îți dă o impresie dureroasă, ca aceia a unei perderi neașteptate a unei ființe dragi.

•

Spre sfârșitul lunei se deschide stagiunea Teatrului Național. Cu acest prilej se discută mult asupra unor îmbunătățiri reale ce le-a făcut direcția pentru reprezintarea pieselor ce se vor da în timpul acestei stagiuni.

In întâiul rând întreagă montarea piesei „Fântâna Blanduziei“, de Alexandri, s'a făcut din nou; de asemenea decoruri noi și multe îmbunătățiri pentru misă în scenă s'a făcut și altor piese din repertor.

Apoi Direcțiunea e pornită foarte mult să îmbrățișeze lucrările originale ce i-se vor prezinta și pe cât se pare până acum au și fost primite câteva piese originale, spre a fi jucate în stagiunea ce se deschide.

In ceea ce privește lucrările anunțate de pe vară ale maestrului I. L. Carageale, pînă

a reconstruirei cabinetului. Conducătorul celui mai puternic partid parlamentar, Dr. Carol Lueger a dat lozinca că nu poate fi vorba ca un membru al partidului creştin-social să intre în cabinet, câtă vreme nu se va cunoaşte textul oficial al transacţiunii — dacă se va încheia. Dar chiar şi pentru cazul că textul acesta ar fi de-aşa încât ar putea fi votat, mulţi fruntaşi ai partidului creştin-social sunt de părerea că ar fi mai bine ca jertfele patriotice ce le impune Austriei transacţiunea să fie votate din partea partidului creştin-social ca partid independent şi nereprezintat în minister, — decât să-şi vânză consimţimântul pentru numirea unui membru de ministru. In orice caz, reconstruirea cabinetului despre care s'a făcut atâta zvon în vacanţele de vară e una dintre chestiunile mai urgente.

In situaţia actuală nici n'ar fi atât de greu să ajungi ministru. Intrebarea e însă cu ce preţ s'ar face aceasta şi că oare satisfacerea ambiţiei personale a căruiva corifeu nu ar fi prea scump plătită abandonându-se un punct de vedere politic afirmat decenii îndelungate?

*

Mai ales în vremile din urmă, mulţi factori -politici ai Austriei încep a-şi manifesta convingerea că mai bine ar fi ca Austria să nu mai vină într'ajutorul Ungariei cu influenţa şi creditul său, ci să li se dea voie domnilor din Pesta să se fericiască după cum vor. Aceasta ar fi calea cea mai uşoară şi mai sigură pentru a-i aduce într'o situaţie în care ei s'ar simţi mai mizerabil. Aceşti factori se refer la nenumăratele simptome interesante cari prevestesc pentru Maghiarime o teribilă catastrofă politică, dacă nu se vor opri la vreme şi nu se vor mulţumi să joace în ţările de sub coroana sfântului Ştefan rolul la care au drept în urma importanţei lor numerice şi culturale.

Fireşte, nădejdea că maghiarii se vor vindeca din grandomania lor pare a fi zadarnică. Aceasta o dovedeşte mai limpede campania nebună ce s'a pornit cu prilejul adunării Asociaţiei la Bistriţa nu numai împotriva Românilor ungureni şi ardeleni ci chiar şi împotriva Regatului României. Invinuirile ce li s'au adus miniştrilor Sturdza şi Brătianu sunt manifestaţii ale şovinismului cari aparţin deja domeniului patologiei. Aşa le-a şi considerat opinia publică din Austria.

Acest caz a dovedit în mod semnificativ cum s'a schimbat în anii din urmă părerea lumii în ce priveşte politica maghiară. Chiar nici ziarele cari şi azi mai simpatizează cu maghiarii, «N. Fr. Presse», «N. Wiener Tagblatt» şi altele n'au îndrăznit să redea aceste învinuiri fără comentar şi s'au simţit îndemnate să-şi exprime îndoiala în exactitatea senzaţiilor colportate de maghiari. In orice caz un progres însemnat, dat fiind că în trecutul apropiat aproape toată presa manifesta pentru maghiari simpatii nefăţărite. Că în privinţa aceasta s'au schimbat lucrurile, dovedeşte şi protestul energic al norvegianului Björnstjerne Björnson împotriva lui Apponyi şi a şovinismului maghiar.

Campania împotriva Regatului României n'a provocat în Austria numai indignare, ci a făcut şi o impresie foarte penibilă, fiindcă presa maghiară a ales pentru atacurile ei incalificabile şi lipsite de orice temei chiar preseara zilei în care a sosit la Viena Regele României Carol I.

Austriacus.

ROMÂNIA

Inapoiarea Suveranilor.

MM. LL. Regele şi Regina României au intrat în ţară la 29 c.

La orele 7 dimineaţa Suveranii au sosit în gara Predeal unde au fost întâmpinaţi de Dl D. Sturdza preşedintele consiliului de miniştri, de Dl Spiru Haret, ministrul de instrucţie, general Averescu, ministru de răsboi, Ion Brăteanu ministru de interne, Anton Carp ministru de domenii, Vasile Morţun ministrul lucrărilor publice, Toma Stelian, ministru de justiţie, Ion Kalinderu, administratorul domeniilor Coroanei, Casa militară şi civilă a regelui, Dl Emil Petrescu, prefectul poliţiei capitale, şi de numeroase alte persoane.

Miniştrii au sosit din Bucureşti cu un tren special şi au petrecut noaptea în vagon.

După ce s'au întreţinut în decurs de câteva minute cu cei prezenţi Suveranii au plecat la 7 şi jum. cu trenul regal spre Sinaia, unde au fost întâmpinaţi la gară de membrii corpului diplomatic de autorităţi şi de societatea aleasă, care-şi petrece vara aci.

La orele 8 şi jum., Regele şi Regina, au plecat la castelul Peleş.

Manevrele regale.

Din cauza unor cazuri, de febră tifoidă ce s'au produs în unele părţi din ţinuturile Tulcei s'a decis, că marile manevre de toamnă, să nu aibă loc în aceste părţi ci în Sudul Dobrogei, în regiunea Medjidia-Constanţa.

Noul plan al marilor manevre n'a fost încă ficsat definitiv. Acest plan va fi supus spre aprobare M. S. Regelui de generalul Averescu, ministru de răsboi.

In principiu nu s'a schimbat încă data marilor manevre. Trupele cari vor trebui să treacă Dunărea pentru a să duce la Tulcea vor urca pe Dunăre până la Cernavoda şi de aci vor trece la Constanţa, unde să va stabili cartierul general regal. Manevrele vor avea loc în zilele dela 21—23 c. st. v.

Tema manevrelor va fi aceeaşi. O parte a inimicului corpul de ost (div. 9) venind dela Nord va năvăli asupra Dobrogei încercând să cucerească Constanţa.

Armata română, corpul de vest (div. 3) va încerca a lua cu succes defensiva şi a respinge pe inimic.

Este posibil, că aceste manevre să fie contramandate cu totul de rege, poate însă ca ele să se şi ţină din motivul, că la Constanţa nu e nici un pericol de epidemie.

Dintre ataşaţii militari streini acreditaţi în România vor lua parte la marile manevre mai mulţi trimişi militari speciali ai diferitelor puteri.

Guvernul otoman a trimis 2 coloneli de stat major şi un căpitan.

Franţa pe marchizul de Bello, Germania pe căpitanul Staempel; Italia pe maiorul Rubin de Cervin; Anglia pe majorul Russel şi locot. Stewart; Austro-Ungaria pe căpitanul Fischer de Ledenice şi pe loc. col. Roswadowsky.

Misiunea otomană a şi sosit în capitală unde a făcut mai multe vizite pela instituţiile armatei.

---

acum nu se ştie nimic la Direcţie şi pe cât se pare marele scriitor ţine să-şi păstreze încă în sertar cele două lucrări asupra cărora s'a vorbit şi polemizat destul.

In ce priveşte traducerile în actuala stagiune se vor da mai ales piese ce fac vîlvă pe marele teatre apusene — e destul în această privinţă să spun că tocmai se montează „Ana Karennin“ piesă prelucrată după cunoscutul roman al lui Tolstoi — de asemenea vor fi mult îmbrăţişate piesele bogatului repertoriu italian.

Personalul artistic va fi din nou complectat, prin elemente nouă eşite din „Conservator“ şi între acestea se cuvine să amintim o admirabilă achiziţie făcută prin angajarea d-rei Maria Filotte, unul din cele mai bune elemente produse de „Conservatoarele“ din ţară. In deosebi pentru repertoriul clasic şi pentru unele curiozităţi din teatrul modern, ca în D'Annunzio de pildă, intrarea în Teatrul Naţional a d-rei Filotte e o garanţie a unor frumoase reprezentaţii.

Precum se vede actuala Direcţie face tot ul cu putinţă spre a strânge lumea la teatru cu atât mai mult cu cât *e absolut protivnică repertoriului depravat* al unor teatre de vară, şi în schimb preţurile spectacolului vor fi cu totul micşorate — doi lei şi 3 lei un stal; loji cu şease lei — aşa că publicul mare va fi câştigat.

Ca încheiere a acestor puţine rânduri trebuie să spun că deschiderea stagiunei se va face cu „Răsvan şi Vidra“ una din cele mai frumoase drame din repertoriul naţional, şi în acelaşi timp, una din capod'operile lui Haşdeu, ilustrul răposat de curând.

Curând va urma apoi „Fântâna Blanduziei“ pentru reintrarea în teatru a marelui artist Nottara, — încă un succes al actualei direcţii.

Aşa cum se vesteşte noua stagiune e cu totul îmbucurător şi dorim ca aceste bune impresii pentru lucrările naţionale să fie caracteristica Direcţiei actuale.

Victor Călin.

11 Septembrie 1907.

Asociaţia la Bistriţa.

— Românii din Bistriţa. — Şedinţele. — Arhierei şi Asociaţia. — Banchet şi oratori. — Toasturi cai nu s'au ţinut. — Teatru şi public. — Concertele Asociaţiei. — Expoziţia de cusături şi ţesături. —

Revenind asupra adunării generale a Asociaţiei noastre culturale ţinute în Bistriţa, nu putem să nu ne oprim din nou la cea mai luminoasă figură a serbărilor, la distinsul bărbat care prin adâncirea rostului Asociaţiei şi tălmăcirea clară a acestui rost a ştiut să imprime zilelor de 21 şi 22 Septemvrie caracterul unor manifestaţii culturale conştiente.

Vechiul profesor dela liceul din

Braşov, dl Andrei Bârsanu, vicepreşedintele Asociaţiei noastre, a câştigat inimile în zbor şi în tot timpul petrecerii sale la Bistriţa a fost întâmpinat din toate părţile cu cea mai sinceră dragoste. Bărbat simpatic, stăpân peste sentimentele sale, prin tactul său desăvârşit în conducerea şedinţelor a cucerit admiraţia nefăţărită a celor cari nu l-au cunoscut până acum. — Admiraţia celor cari cunoşteau mintea lui luminată şi inima lui caldă — o avea de mult.

Ştim că exprimăm sentimentele tuturor celor cari îl cunosc şi — cunoscându-l — îl iubesc, când îi dorim să-l mai vedem mulţi ani în deplină sănătate.

*

Nu va fi, poate, de prisos să facem o mică observare. Notele şi impresiile ce urmează nu sunt ale unui singur om şi nici că sunt scrise de un singur om. Sunt rezultatul unui schimb de idei cu mulţi alţii şi date publicităţii de mai mulţi inşi.

Cei cari au scris cele ce urmează au fost călăuziţi de dorul de-a vedea Asociaţia realizând progrese tot mai mari şi de-a o vedea o instituţie cu un număr de membri în proporţie cu numărul nostru al Românilor cari locuim în această ţară. Să li se ierte dar dacă pe alocurea se abat dela feliul obişnuit al rapoartelor noastre şi ating coardele unei critici obiective şi cumpănite.

I.

Românii din Bistriţa.

Bistriţa pentru întiaş dată a sălăşluit între zidurile ei Asociaţia. Poate nici anul acesta nu s'ar fi ţinut adunarea Asociaţiei în acest oraş săsesc — azi-mâne românesc — dacă şi în alte centre româneşti ar fi existat aceiaş caldă însufleţire pentru scopurile Asociaţiei ca şi în Bistriţa.

Pe vremuri, adunările Asociaţiei se dărăpănau pe acelaş calapod uzat. Ajunseserăm de se zicea, că rostul acestor adunări e să se hotărască, unde se va ţine adunarea din anul viitor. Alegerea de uneori era grea. Sosiau invitări din trei-patru centre româneşti, cari doriau să vază Asociaţia în mijlocul lor. Vremurile s'au schimbat însă. Asociaţia de ani de zile nu mai e invitată nicăiuri. Comitetul trebuie să se adreseze fruntaşilor din cutare centru cu rugămintea umilă de-a fi invitată.

După 47 de ani de existenţă, cea mai fruntasă instituţie culturală a noastră e nevoită să cerşească ea adăpost pentru adunările ei. Soartă mai bună nu are nici Societatea pentru crearea unui fond de teatru.

Comitetele acestor instituţii sunt nevoite să colindeze — în scrisori — pe la fruntaşii tuturor centrelor româneşti — pentru a fi refuzate. Oradea-Mare, acest oraş cu o inteligenţă românească atât de bogată, reşedinţa unui episcop român gr. cat. şi a unui vicar român gr. ort., nici n'a răspuns la scrisoare. Reghinul-săsesc a refuzat cinstea ce i s'a făcut, motivându-şi refuzul, că «nu poate să primiască Asociaţia cu demnitatea ce-o merită această instituţie». Şi pilda lor a fost urmată de alte centre.

Bistriţa a răspuns la primul apel cu bucurie şi braţe deschise. Deşi abia au trecut câţiva ani de când adăpostiseră Societatea pentru teatru, românii din Bistriţa n'au stat un moment măcar pe gânduri de a primi în mijlocul lor şi Asociaţia.

Şi primirea a fost cum trebuia să fie: adevărat românească, sinceră, ireproşabilă. Cei, cari au luat parte la adunare, au fost primiţi şi găzduiţi cu dragoste curată. Comitetul local — în frunte cu zeloşii advocaţi Dr. Gavril Tripon şi Dr. Victor Onişor — care a muncit săptămâni de-a rândul ca adunarea să fie cât mai impozantă, — au adus tributul lor de cinste şi respect nu comitetului central, nu celor, cari au luat parte la serbări, ci culturii române, literaturii române, neamului românesc.

*

Vor fi poate, mulţi de credinţa, că nu e bine să descoperim ranele ce ne dor; că nu e bine să arătăm, că sunt centre româneşti, cari dovedesc o condamnabilă indiferenţă faţă cu scopurile Asociaţiei. Indiferenţa aceasta nu e decât o datorie faţă de neam — neîmplinită. N'am fi cronicari cinstiţi ai vremilor, dacă am înregistra numai evenimentele şi fenomenele îmbucurătoare, lăudând numai fără a face şi critică, fără a da îndemnuri şi-a stărui şi asupra datoriei ce-o are inteligenţa noastră faţă de poporul român, care o susţine.

An de an, numărul celor, cari se împărtăşesc de ajutoare din fundaţiile românilor marinimoşi e de câteva sute. Şi abia cunoaştem trei bărbaţi, cari ajunşi la independenţă materială să se fi gândit să întoarcă ajutoarele primite sprijinind instituţiile noastre culturale. Ajutoarele se dau fără orice obligament. Există însă un obligament moral, dictat numai de simţul de dreptate: de-a dovedi, că ai fost vrednic să te împărtăşeşti de acele ajutoare. Dintre cei, cari au studiat cu ajutoare, astăzi cei mai mulţi sunt oameni independenţi, cu avere frumoasă. Cunoaştem foarte mulţi, cari au zeci de mii şi nu sunt membri nici unei instituţii culturale, decât poate acţionari ai instituţiunilor noastre de credit şi economii!

Avem Asociaţia, Societatea pentru teatru, liceul dela Brad, care e a se complecta, liceul dela Braşov, care luptă cu neajunsuri materiale, — şi stipendiaţii noştri tac.

*

Cine ştie unde se va ţine viitoarea adunare generală a Asociaţiei. Poate în Sibiiu, reşedinţa comitetului central. Am fi fericiţi, dacă rândurile aceste ar fi pentru fruntaşii români din centrele unde n'a mai fost Asociaţia un îndemn să urmeze pilda frumoasă a românilor din Bistriţa.

Nu lux cere şi aşteaptă Asociaţia, ci dragoste pentru scopurile ei şi inimă curată, românească.

Despărţământul Aiud-Teiuş al Asociaţiunii.

— Un nou despărţământ. —

Cu mult dor şi multă nerăbdare aştepta inteligenţa română din jurul Aiudului să se pună un început pentru trezirea la viaţă a poporului român din acest jur, care până în prezent era atât de neglijat. Şi iată, ora mult dorită a sosit; — începutul s'a făcut cu multă însufleţire şi sperăm, că tot aşa se va continua.

Pe ziua de 22 Sept. a. c. din încredinţarea comitetului central al Asociaţiunii s'a convocat adunarea generală a înfiinţându-lui despărţământ cu titlul de mai sus în fruntaşa comună românească Gârbova Inferioară. Aceasta zi a fost o adevărată zi de sărbătoare pentru Românii din acest jur. — Preoţi, învăţători şi plugari de-opotrivă au alergat la această adunare. Grandiosul edificiu al bisericei gr.-cat. din Gârbova-Inf. era ticsit de lume românească.

La orele 3 p. m. P. O. D. Ioan Maior protopop al Aiudului, în calitate de delegat al comitetului central al Asociaţiunii, între vii aplauze deschide adunarea, vorbind cu multă elocvenţă despre măreţele scopuri ce urmăreşte Asociaţiunea noastră, îndemnând publicul român să contribue pe toate terenele întru prosperarea acestui nobil scop.

După cuvântul de deschidere, părintele local Simion Marcu în numele poporului din Gârbova salută oaspeţii precum şi pe delegatul Asociaţiunii.

Se trece apoi la ordinea de zi, alegându-se de notar ad hoc dl Amos Frâncu, iar în comisiunea pentru înscrierea de membrii, domnii: Candin Suciu, Simion Marcu şi Gavril Raţiu. — Candin Suciu, ca raportor al acestei comisiuni, cu bucurie raportează, că dintre cei de faţă s'au înscris 70, dintre cari 17 ca membri ordinari, iar 53 ca membrii ajutători, incasându-se în total suma de 272 cor. 20 fil. La acest loc cu bucurie trebue să notez, că foarte mulţi dintre membrii ajutători sunt plugari, cari cu bucurie au jertfit banul lor organizat cu multă sudoare.

După terminarea acestui raport a urmat: deciziune cu privire la înfiinţarea despărţământului. Cu unanimitate se hotăreşte înfiinţarea noului despărţământ cu titlul: „Despărţământul Aiud-Teuş, al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu sediul Aiud. — Acest despărţământ va consta din comunele cercului pretorial Aiud precum şi din comunele: Galda de jos şi sus; Intră-Galda, Mesentea, Benic şi Oieşdea, toate din cercul pretoriul Ighiu.

Pentru constituirea comitetului despărţământului se alege o comisiune de candidare: Ieronim Man, Ioan Sântimbrean şi Augustin Ocnean.

Augustin Ocnean, ca raportor al acestei comisiuni propune de director al acestui despărţământ pe dl Ioan Maior, ca membrii în comitet propune pe d-nii: Dr. George Simon, Candin Suciu, Simion Marcu şi Amos Frâncu. — Ca oficiali propune pe d-nii: Cornel Crişan, notar, Gavril Raţiu, cassar şi Irimie Iliescu controlor, — pe cari adunarea generală cu unanimitate îi primeşte.

Urmează eventuale propuneri, dintre cari mai remarcabilă este înfiinţarea unei agenturi în comuna Teuş.

Ţinerea prelegerilor poporale precum şi deciderea locului viitoarei adunări se lasă la buna chibzuială a comitetului.

Pentru verificarea procesului verbal se aleg d-nii: Cor. Crişan, Amos Frâncu şi Gavril Raţiu.

Zelosul preşedinte în aleşi terminii mulţămeşte membrilor şi oaspeţilor pentru viiul interes ce l'au arătat cu această ocaziune, rugându-i ca şi pe viitor cu dragoste şi interes potenţat să conlucre întru prosperarea acestei nobile instituţiuni; iar părintele Irimie Iliescu cu multă satisfacţie mulţămeşte prezidiului pent u zelul arătat în conducerea acestei adunări; — după cari şedinţa se ridică, iar oaspeţii plini de însufleţire se depart din locaşul sfânt...

Sara la orele 7 s'a aranjat petrecere în localul şcoalei, al cărei câştig atât moral cât şi material a fost peste aşteptare. — Au încurs în total 162 cor. 40 fil. dintre cari jumătate trece la fondul Asociaţiunii, iar jumătate din câştig s'a predat senatului şcolastic pentru procurarea de recuisite şcolastice.

De încheiere nu pot să nu exprim mulţumită şi dlor Simion Marcu, preot; Miliion Mărian înv. în penziune; precum şi tânărului învăţător Ironim Mărian, cari din răsputeri au conlucrat întru buna reuşită a acestei adunări şi petreceri, oferind prânz comun gratuit, tuturor oaspeţilor sosiţi înaintea prânzului.

A. O.

Cronica externă.

A treia Dumă.

Alegerile pentru a treia Dumă continuă cu succes pentru opoziţie pe toată linia.

Increderea, pe care guvernul ţarului şi-o pusese în ţărani, a fost ştirbită, pentrucă s'a găsit, că deputaţii cei mai intransigenţi ai celor două Dume erau reprezentanţii ţăranilor.

Prin legea dela 3/16 Iunie guvernul a intenţionat sprijinul marilor proprietari fonciari şi al înaltei burghezimi. In scopul acesta ţarul a schimbat cu totul constituţia astfel că acum 135 de mii de proprietari fonciari ai Rusiei sunt chemaţi să aibă majoritatea absolută în a treia Dumă. Măsurile luate sunt următoarele: guvernul a şters pe micii proprietari rurali de pe listele alegătorilor de cl. I. El a împărţit pe alegătorii dela oraşe în două clase. In fine el a privat pe ţărani de dreptul, de a-şi alege ei înşişi reprezentanţii lor. In ultimele două Dume ţăranii îşi alegeau în fiecare guvernament deputatul lor ţăran şi numai în urmă adunarea generală a alegătorilor proceda la alegerea celorlalţi deputaţi ai guvernamentului. Acum însă adunarea generală a electorilor alege pentru fiecare guvernament un deputat ţăran, care în toate cazurile este creatura marilor proprietari. Apoi un deputat pentru fiecare din cele două clase ale alegătorilor dela oraşe (în 25 de guvernamente şi odată aceste alegeri făcute celelalte); un deputat cazac în ţinuturile cazace, un deputat al lucrătorilor în guvernăminte şi odată aceste alegeri făcute adunarea întreagă va alege restul deputaţilor din guvernament.

Din 51 de guvernamente ale Rusiei Europene în 29 au majoritate absolută marii proprietari fonciari.

In 22 alte guvernamente ale Rusiei Europene au majoritate absolută nobleţa şi burghezimea mare.

După vechea lege 28 de oraşe din Rusia aveau dreptul să-şi aleagă un deputat particular; acum numai 5 oraşe au acest drept.

Provinciile ruseşti sunt private cu totul de dreptul de alegere.

In provinciile baltice toţi deputaţii vor fi nobili sau creaţiuni de-ai nobilimei.

In celelalte provincii frontiere, unde guvernul n'a putut găsi o nobilime ultrareacţionară, ca aceea din provinciile baltice, numărul deputaţilor a scăzut dela 112 la 39.

Polonia, care era reprezentată prin 39 de deputaţi, nu va mai avea decât 14; Caucazul din 29 de reprezentanţi a scăzut la 10. Siberia din 20 numai 14. Cazacii din Ural 1.

Nobilimea va alege în 29 de guvernamente unde au majoritate absolută 29 de deputaţi ţărani, 47 din oraşe, un cazac şi un lucrător. In total 77 de deputaţi.

Ceilalţi 184 vor fi nobili.

In alte 22 de guvernamente nobilii şi înalta burghezime vor alege 22 ţărani, 30 ai oraşelor, 4 lucrători, 2 cazaci.

Ceilalţi 78 de deputaţi vor fi aleşi din nobilime şi înalta burghezime.

A treia Dumă deci nu va avea deputaţi ai ţărănimei în mod liber.

Duma va fi compusă numai din privilegiaţi şi din creaturile lor.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Ungaria şovinistă.

Dóczi Lajos (odinioasă Dux) publică în numărul din urmă al ziarului «Neues Pester Journal» un articol de fond, în care polemizează cu Björnstjerne Björnson exprimându-şi mirarea, că acest geniu, care a iubit şi admirat poporul maghiar, a fost în stare să-i întoarcă acestei naţiuni spatele.

Polemica acestui poet maghiar e însă foarte ciudată. Il combate pe Björnson admiţând adevărul celor afirmate de acest mare scriitor norvegian, ba spunând chiar mai mult decât spusese Björnson.

Iată constatările lui Dóczi:

«Da, admit — şi mii de inşi, cari sunt de părerea mea şi formează lamura inteligenţei şi caracterelor noastre, simţesc cu mine fără s'o spună pe faţă: la noi stăpâneşte un şovinism fără hotară, abominabil, un şovinism chiar stupid. Fără hotară fiindcă se manifestă cu zgomot, abominabil fiindcă falşifică caracterul fundamental al poporului maghiar şi stupid, fiindcă nu face nimic pentru a ridica potenţa intelectuală şi materială a poporului maghiar, ci se pierde în înjurături şi brutalităţi, cari sporesc numărul duşmanilor noştri. Aş putea să jor, că majoritatea criticilor din străinătate îşi bazează judecata lor despre pretinsa nedreptate ce li-se face naţionalităţilor noastre nu pe legile şi instituţiile noastre, ci pe ţipetele fără înţeles şi pe insultele cu cari unii dintre parlamentarii noştri au răspuns în şedinţele Camerei la atacurile agitatorice şi revoltătoare ale colegilor imuni din fracţiunea naţionalităţilor. Străinătatea uită, că aceleaşi înjurături s'au rostit de oratori de acelaş calibru şi împotriva connaţionalilor lor, că nu singuratici agitatori, cari au recunoscut chiar ei, că sunt duşmani ai naţiunii maghiare, ci majoritatea curat maghiară a fost terorizată în acelaş chip sau poate şi mai rău şi că parlamentul, ca un întreg, stă şi astăzi sub sabia lui Damocles a celor puţini, cari mai bucuros tolerează naţionalităţile, decât să se atingă de omnipotenţa scandalagiilor...

Da; în Ungaria stăpâneşte o direcţie şovinistă, deşi poporul şi păturile culte nu sunt şoviniste. Dar acest şovinism e îndreptat împotriva Ungariei însăş şi nu împotriva naţionalităţilor».

Inexactităţile mici ale dlui Dóczi, în ce ne priveşte pe noi Românii, epitetele de «pretinsă» nedreptate, minciunile, că deputaţii noştri sunt agitatori, cari «au recunoscut ei însişi, că sunt duşmani ai naţiunii maghiare» sunt arma veche a tuturor celor, cari vor să spele, înaintea străinătăţii ruşinea unui guvern nedrept faţă de majoritatea cetăţenilor acestei ţări.

Asta e pânea celor de tagma d'alde Dóczi, Ábrányi şi ceilalţi slujbaşi plătiţi pentru a «informa» străinătatea.

ŞTIRILE ZILEI.

Luni, 30 Septemvrie.

— **Stegarul lui Avram Iancu.** In Poeni a murit, după o lungă şi grea suferinţă un bătrân venerat anume Gheorghe Cruce.

De viaţa lui se leagă multe fapte vrednice de relevat, printre cari cea mai importantă este că numitul a fost pe vremuri unul din cei mai aprigi luptători pentru cauza românizmului în Transilvania, iar la 1848 Gh. Cruce a luat parte la revoluţia românilor de peste munţi.

In multe lupte veneratul bătrân, prin iscusinţa şi voinicia sa, şi-a atras admiraţia lui Avram Iancu, care l'a înaintat la gradul de «Purtător de steag» al escortei sale.

In această calitate Gheorghe Cruce a făcut adevărate minuni de vitejie.

După moartea lui Avram Iancu, Gheorghe Cruce a părăsit Transilvania, trecând în România, unde însă n'a stat decât prea puţin; căci a trecut din nou hotarele străbătând toate ţinuturile locuite de români, vizitând pe fruntaşii neamului, cu cari a avut consfătuiri, punând la cale multe proiecte, toate pentru binele românismului.

Tot acest distins luptător a înfiinţat în numeroase localităţi din ţinuturile subjugate, biblioteci cu cărţi româneşti, şcoale de adulţi, înrădăcinând obiceiul conferinţelor cu subiecte naţionaliste, ce se ţine şi acum de către preoţii, învăţătorii şi fruntaşii români.

Adesea ori, Gheorghe Cruce a avut să îndure urgia maghiară, de multe ori a fost chiar asvârlit şi uitat prin temniţele ungurilor, nici odată însă el n'a cedat sau slăbit în lupta sa pentru cauza naţională.

Sunt 15 ani de când «stejarul lui Avram Iancu»—nume sub care era cunoscut de toţi — a venit din nou în ţară, de astă-dată bolnav şi doritor de odihnă... A stat în Iaşi cât-va timp, apoi s'a retras la ţară, unde a murit eri dimineaţă.

— **Necrolog.** Alexandru Mircea, funcţionar la «Silvania», a răposat în vrâstă de 28 ani, la 26 Septemvrie n. Immormântarea lui a avut loc la 27 Septemvrie n. în cimitirul bisericei gr. cat. din Bucium.

Damaschin Gruescu, învăţător în pensiune, a răposat în vrâstă de 72 de ani, la 28 Septemvrie. Immormântarea lui a avut loc la 30 Septemvrie în cimitirul gr. ort. din Bocşa-Montană.

Odihnească în pace!

— **Aviz.** La Librăria Seminarială din Blaj (Balázsfalva) să află de vânzare toate tipăriturile de evidenţă pentru şcoalele noastre poporale conform §-lui 33, art. de lege XXVII—1907, şi anume: coale de primire à 6 fil., coale de clasificări şi absenţii à 8 fil., coale de materie à 4 fil., coale de visitaţiune à 4 fil.

Toate protocoalele, de lipsă pe 1 an, legate (cel de visitaţiune nelegat) pentru şcoala cu 40—80 băieţi costă fco. 7.50 cor., 80—160 băieţi costă fco. 8.40 cor., 160—200 băieţi costă fco. 9.80 cor., 200—250 băieţi costă fco. 12.20 cor.

— **Cununie.** Dşoara Mina Neuhardt din Viena şi dl Amos Pop din Hunedoara, locotenent în reg. «Hoch- und Deutschmeister No. 4», îşi vor celebra cununia în Viena, biserica «Alt Lerchenfeld» (Lerchenfelderstrasse), Sâmbătă, 5 Octomvrie n., orele 5 p. m.

Felicitările noastre.

— **Chisăliţă în loc de şampanie.** De ar fi fost numai chisăliţă! Nu se făcea atâta bucluc cum s'a făcut prin un lichid de o compoziţie chimică foarte proastă, ce s'a beut în loc de şampanie la o serată dată în casa profesorului dela universitatea din Budapesta, Dr. Schwartz Gustav. Bine înţeles, toţi oaspeţii au început să se vaete de dureri de stomac şi serata pornită spre veselie a avut un sfârşit prost. Profesorul Schwartz a denunţat la poliţie pe agentul, care cu câteva zile mai înainte îi vânduse mai multe lăzi de şampanie Pommery pe un preţ foarte modest. Agentul, şiret, îl făcuse pe profesor

să crează, că ar avea şampania «pe căi indirecte», pentru aceea poate să o dea cu cu un preţ atât de scăzut. S'a constatat, că şampania falşificată provine dela comerciantul de vinuri Adler, la care s'au şi secvestrat 600 sticle din lichidul prost îmbrăcat cu vigneta fabricei Pommery. Ursita l'a ajuns destul de târziu pe Adler; pentrucă norocosul om a vândut deja mai mult decât 10.000 sticle şampanie falşificată, făcând negreşit bune afaceri, din cari va fi adunat destule parale pentru ca să-i ajungă pentru o eventuală amendă. O mică pedeapsă de închisoare, ce ar putea să i-se mai adaoge amendei, o va suporta patriotul Adler şi aceasta în schimbul bunului rebach.

† **Ambros Opitz.** Valorosul luptător al intereselor catolice din Austria şi tot-odată un inimos membru al partidului creştin-social austriac — Ambros Opitz, a încetat Vineri la Warnsdorf din viaţă.

— **Darea viriliştilor din comitatul Torontal.** Comisiunea verificătoare comitatensă a compus lista viriliştilor din comitatul Torontal, conform căreia următorii mari proprietari plătesc cea mai mare dare de pământ în acel comitat. Aceştia sunt contele Csekonics (plăteşte 145.560 cor.), contele Harnoncourt (79,302 cor.); lor le urmează c. Batthány, c. Karácsonyi Ienő, prinţul Robert de Parma, c. Zichy Ágost, Dungyerszky Lázár cu o dare de câteva zeci de mii de coroane.

— **Afacerea Polónyi-Lengyel.** Este prea binecunoscută afacerea Polónyi-Lengyel, decât să mai insistăm asupra ei. In legătură cu aceasta ziarele ungureşti din capitală, probabil în lipsa de senzaţie — colportau alaltăieri ştirea, că Polónyi şi Lengyel ar voi să se împace. Numai cât senzaţia asta s'a menţinut numai până la apariţia ziarelor de seara, când ştirea a fost desminţită de către cei interesaţi.

— **Timbre „panslave" în Ungaria.** — „Neues Pester Journal" de eri are următoarea informaţie: Oficiile poştale din Nordul Ungariei au observat, că de o vreme încoace scrisorile cari sosesc din America nu sunt provăzute numai cu obicinuitele timbre americane ci şi cu altele, cari poartă inscripţia: „Pentru fraţii noştri din Ungaria". Direcţiunea poştelor din Pressburg căreia i-s'a raportat asupra provenienţei acestor timbre poştale, şi care a deschis o anchetă în afacerea aceasta, a prezintat ministrului de comerciu următorul raport: Timbrele poştale încriminate sunt puse în circulaţie de către Reuniunea slovacă din America, al cărei sediu se află în New-York. După aceste marce Slovacii emigraţi plătesc un arunc oarecare, care se ridică anual la mai multe sute de mii de coroane, care sumă se întrebuinţează pentru scopuri agitatorice în Ungaria!"

— **Vărsatul în Varşovia.** Din Varşovia se anunţă că acolo s'a ivit boala de vărsat, care stringe numeroase jertfe.

— **Moartea ghilotinei.** Invenţia medicului Guilotin, istorica ghilotină este pe ducă. Vechia „instituţie" a primei republici franceze atât de tare s'a învechit, în cât acum e pe cale să se şteargă, cu toate că filozoful de Maestre documentase odată că maşina aceasta este fundamentul pe care se razimă societatea şi civilizaţia în un stat. — Părerea aceasta pe semne a fost adoptată până acuma de un lung şir de preşedinţi de republică francezi şi bărbaţi de stat, şi de fapt era un timp, când era mare nevoie de „cuţitul" acesta, mai ales când anarhiştii îşi prea ridicaseră capul, care îndată fu retezat.

Actualul preşedinte de republică însă, are cu totul alte păreri asupra uciderilor justiţiare. Dl Fallieres consideră că mai mult bine i-se face societăţii şi civilizaţiei dacă justiţia este condusă de un spirit de extremă clemenţă. Având convingerea aceasta, dl Fallieres a pus ad acta ghilotina, cel puţin sub durata alor 7 ani, cât timp el este preşedinte de republică.

In legătură cu aceasta se anunţă din Pariz, că juraţii au înaintat judecătoriei un act, în care se declară împotriva ştergerei pedepselor cu moarte.

Kelenföldi... Apostolul maghiarizării Telkes Simon (odinioară Rubin Turtelbaum), consilier în ministerul de comerciu, a trecut la pensie. Cu acest prilej guvernul coaliţiei i-a exoperat rangul de nobil cu predicatul Kelenföldi.

Kelenföldi Rubin Turtelbaum!

— **Şematismul băncilor din Ungaria.** Sub titlul Mihók-féle Magyar Compass 1907|8 XXXV. évf. I. rész. Pénz és hitelintézetek a apărut o carte preţioasă, în care se cuprind toate băncile, institutele de bani şi credit (din ţară, şi cele româneşti cu firma în româneşte) dimpreună cu capitalul şi direcţiunea, banca austro-ungară etc. Autorul acestui şematism este Dr. Galánthai Nagy Sándor. Volumul constătător din 1400 pagini costă 20 cor. Se poate procura dela librăria „Poporul Român" VII. István-ut. 11.

— **Invăţători slovaci suspendaţi.** Inspectorul şcolar regesc din Lipto-Sv.-Miculaş Sándor Lajos a propus comisiunei administrative suspendarea alor 17 învăţători slovaci parte, pentru-că aceştia n'au diplomă, parte pentru-că nu ştiu să propună ungureşte in şcoală. Contra 18 învăţători s'a pornit cercetare disciplinară pentru „crima" de a fi propus în şcoală în spirit antimaghiar. In sfârşit 23 de învăţători au fost dojeniţi pentru că n'au putut arăta un resultat corespunzător în şcoală.

— **O alegere comunală în America.** Marţi a fost alegerea reprezentanţei comunale pentru comuna New-York. Două partide puternice steteau faţă în faţă având fiecare lista candidaţilor săi speciali. In cursul votării s'a produs o încăerare generală între votanţi, cari săreau cu cuţite şi revolvere unul asupra altuia. In învălmăşeala colosală un votant a fost străpuns, şi mai mulţi inşi răniţi.

— **Veşti slabe.** Invăţătorii confesionali din cercul pretorial Sânmiclăuşul-Mare au fost citaţi pe ziua de 27 Septemvrie, sărbătoarea Inălţării sft. Cruci, să depună jurământul oficios înaintea protopretorelui şi a trimişilor ordinariatelor diecezane ales înguratecelor confesiuni.

Aflu cu cale a vă aduce la cunoştinţă cazul acesta cu atât mai ales, cu cât nici unul dintre cei ce aveau să se presinte în sus numită zi de sărbătoare, nu s'a simţit îndemnat de glasul datorinţelor şi al dragostei faţă de biserică şi neam să protesteze în contra acelei proceduri şi să pretindă să se respecteze aceea zi de i n c h i n r e s f â n t ă. Ne apasă însă conştiinţa, că însuşi protopretorele s'a mirat, cum de nu s'a aflat nici unul, care să-i facă cunoscut, că în ziua de 27 Septemvrie e sărbătoare. Am ajuns să ne convingem — dacă vom vrea — de câtă nepăsare suntem stăpâniţi noi Românii din aceste părţi faţă de drepturile şi datorinţele ce ni-le impune biserica şi neamul întru apărarea existinţei noastre.

Cenadul-Sârbesc, 28. Septemvrie.

Coresp.

Partea ştiinţifică literară.

Luptele politice.

ale Românilor din Transilvania şi Ungaria dela 1848 încoace.

de C. Cornean.

(Urmare.)

O puternică manifestare naţională în acest period e însă: conferinţa naţională ţinută în 1/13—4/16 Ianuarie 1861 în Sibiiu, la care iau parte 40 preoţi şi 118 mireni. Aici se înoesc decisiunile luate în adunarea naţională dela Blaj din 3/15 Maĭ 1848, să resping legile uniunii din 1848 şi să declară «vecinica înfrăţire a Românilor de ambele confesiuni şi se dau afurisenii cei ce vor da şi cea mai mică ocaziune de ceartă şi duşmănie între uniţi şi neuniţi». Poporul se identifică cu acţiunile naţionale ale capilor bisericeşti, dar spre ale uşura lucrarea institue un comitet permanent, care va avea să conducă în viitor cu capii bisericeşti în frunte, toate afacerile politice ale poporului român.

A urmat apoi la câteva săptămâni după ţinerea acestei adunări naţionale, conferinţa regnicolară din Alba-Iulia compusă din 24 Maghiari, 8 Saşi şi 8 Români. Representanţii Românilor au luptat şi aici pentru autonomia Transilvaniei şi pentru acordarea drepturilor naţionale pe seama poporului român. Natural conferinţa aceasta nu a avut rezultatul dorit, pentrucă Maghiarii nu voiau să ştie despre o împăcare cu celelalte 2 naţiuni, ci doriau, uniunea şi deschiderea numai a unei diete comune pentru Ungaria şi Transilvania.

Ca răspuns la această pretenziune e publicarea patentei împărăteşti din 26 Februarie 1861, prin care pe lângă principiile cuprinse în diploma din 20 Oct. 1860 se acordă dietelor istorice din Ungaria şi Transilvania o sferă de activitate mai mare. Această patentă a înfuriat şi mai mult pe Unguri.

Cauza naţională a Românilor din Transilvania e apărată în dietă şi casa magnaţilor din Pesta în deosebi din partea comitelui suprem al comitatului Caraş: Emanuil Gozsdu. Iar luptele frumoase ce s'au dat în comitate dovedesc însufleţirea şi maturitatea poporului abia scăpat de căţuşele robiei seculare.

Tot în acest timp de însufleţire generală să urzeşte şi înfiinţarea «Asociaţiunei.....» După ce în adunarea din 9/21 Martie 1861 să compun statutele, cari obţin aprobarea prea înaltă în 6 Sept., să ţine prima adunare generală a «Asociaţiunei transilvane române» în 4 Noembrie 1861 în Sibiiu, sub preşedenţia lui Şaguna. Scopul şi activitatea acestei Asociaţiuni declarată mai târziu a tuturor Românilor din Ungaria o cunoaştem cu toţii.

Iar inteligenţa română din Cluj, în frunte cu protopopul Ioan F. Negruţiu infiinţează societatea de lectură, cunoscută sub numele «Iulia». — Durere această societate

ajunge curând prada şovinismului stăpânirii.

Să permite convocarea pe 7/19 Aprilie 1863 a unui congres naţional la Sibiiu, ce era considerat ca continuarea adunării din 1/13 Ianuarie 1861. Problema dată congresului spre deslegare era: adresa de mulţămită către monarch. Aceasta să şi voteazâ şi să alege o comisie de 10 membrii spre a exprima aceasta M. Sale. Comisia primită în modul cel mai afabil în audienţă, iar primirea triumfală, ce i să face în Viena e dovadă că simpatia faţă de Români îşi avea rostul ei. Maghiarii declaraseră anume, că nu vor intra în senatul imperial, ce era în preajma convocării. Să decide a convoca dieta Transilvaniei pe baza unei legi electorale octroate, — în deosebi din cauză, că Românii nu puteau adopta pe cea feudalistică din 1791, — care lege făcu posibilă o majoritate româno-sasă în dietă faţă de opoziţia maghiară. Astfel Ardealul va putea trimite membrii în senatul imperial făcându-i acestuia funcţionarea posibilă.

In curând urmă şi convocarea dietei din Transilvania pe 1 Iulie 1863, împlinindu-se astfel pe neaşteptate dorinţa ardentă a Românilor, pentru a cărei realizare au luptat cu stăruinţă în a. 1861. Bucuria lor era cu atât mai mare, când văzură, că rescriptul regesc impune dietei spre desbatere şi următoarele proiecte:

1) Proiectul despre efeptuirea egalei îndreptăţiri a naţiunei române şi a confesiunilor ei;

2) Despre întrebuinţarea celor trei limbi uzuate în ţară în afacerile publice oficiale.

După multe secole de sclavie acum e Românul din Transilvania pentru întâiaşdată chemat în parlament, spre a-şi asigura împreună cu celelalte naţiuni conlocuitoare viitorul, e chemat să ceară dreptate şi egala îndreptăţire în întrebuinţarea limbii în şcoală, justiţie şi administraţie până la forurile cele mai înalte. Şi cererea aceasta modestă era îndreptăţită în urma majorităţii absolută a populaţiunei ţării.

Durere Românii au rămas şi de astădată numai amăgiţi.

(Va urma)

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinţi şi fii

de (49)

Ivan Turghenieff.

Dacă la Fenicica îi plăcea de Bazaroff, dimţemântul ei fu răsplătit cu schimb. Stând se vorbă cu ea faţa lui se primenea, să făcea mai senină, mai blajină, şi un fel de prevenienţă şugubeaţă se imbina cu desmăţarea lui îndatinată. Fenicica se făcea mai frumoasă pe zi ce merge. Este un timp pentru femeile tinere când ele încep deodată a se desvolta şi a înflori ca boboceii de primăvară: acest timp a sosit pentru Fenic. Toate o ocroteau întru această, chiar şi văpaia din luna Iulie, ce începea. Invăscută într'o uşoară haină albă, părea încă şi mai albă, ba chiar şi mai uşoară. Soarele nu o pălea, şi ferbinţeala de care nu era chip să te fereşti, îi rumeni pospai obrajii şi urechile, îi încingea toată făptura cu o dulce moleşală, şi îi suflă ochii cu o lîncezeală aromitoare, făcându-i fără voia ei, privirile mai gingaşe. Nu se apuca de nimica braţele-i lunecau în poală. Abea mai umbla, şi într'una se căia cu o neputinţă poznaşă.

„Da să te scalzi mai ales o sfătuia Chirsanoff spre acest scop puse apoi să facă un cort mare, într'un cleşteu ce nu secase încă.

„Vai Niculae Petrovici, dar voi peri înainte de a sosi la cleşteu, ori per la întoarcere. Ştii dar că nu este umbră prin grădină.

„Adevărat, umbra ca 'n palmă“, făcu Chirsanoff frecându-şi fruntea.

Intr'o dimineaţă, cam pe la şapte ore, Bazaroff, care se înturna din plimbare, află pe Fenicia în luminişul de tămâiţă, de mult trecut din flori, dar verde încă şi fraged. Şedea pe-o laviţă, cu o năframă neagră în cap. Lângă ea un morman de trandafiri albi şi roşii încărcaţi cu rouă. Ii dete bună dimineaţa.

«Ah, Eugen Vassilici“ făcu ea, ridicând puţin năframa de pe ochi ca să-l vadă mai bine, şi în micşorarea asta, braţul i-se desgoli până-'n cot.

„Ce lucri p'aci?“ întrebă Bazaroff şezând lângă „Buchete?“

„Da, pentru masă, la prânz. Lui Nicolae Petrovici îi place aşa, foarte.“

Dar pân'atunci încă-i vreme. — Ce de flori.“

„Adineaori le-am cules, până nu mă oprea în casă bătaia soarelui“. Numai pe vremea aia mai poţi răsufla niţel. Nu mai pot de dogoreală, mă tem să nu cad la o boală.

„Ce mai de închipuiri. Aduceţi mâna să pipăesc pulsul“.

Bazaroff o prinse de mână, îşi puse degetul pe vâna fină, ascunsă sub o peliţă fragedă, dar nu-şi făcu osteneală să numere bătăile.

„Trăiţi o sută de ani“ grăi el slobozindu-i mâna.

„Vai, Doamne fereşte“ strigă ea

„De ce să ferească? Nu vi-e dor să trăiţi mult?

„O sută de ani! Bunica trăise optzeci de ani şi era, bătaia lui Dumnezeu, pe capul nostru, nu alta. Toată ca funinginea, surdă, ghecoasă, buhăind într'una: cu adevărat povară pentru sine. Asta-i viaţă?“

„Aşadar e mai bine tânăr?“

„Cred, zeu?“

„Şi de ce? Mi-ar plăcea să ştiu.“

„Cum se poate? Dar iată-mă pe mine bunioară. Eu sunt încă tânără, şi toate le pot isprăvi. Vin, merg, şi mă slujesc eu însumi — n'am lipsă de nimeni în lume... Ce mai vrei?“

„Mie unuia nu mult îmi pasă dacă-s tânăr ori bătrân. Tot un drac e“.

„Cum puteţi grăi astfel? Nu cred, că tot aşa gândiţi“.

(Va urma.)

Poşta redacţiei.

D. B. (Cergăul-mare). Regretăm, dar nu se poate. Intâmpinarea d-tale e de patru pagini mari, scrise des şi mărunt şi ar umplea mai bine de o pagină a ziarului nostru. Dacă ţi-e teamă, că noi nu putem face un extract cum l-ai dori d-ta, — să reduci d-ta întimpinarea la o pagină şi ţi-o publicăm.

I. Ch. Mulţumite publice şi dări de seamă nu putem publica decât în cazuri excepţionale.

I. M. Sosit cu prea mare întârziere.

Economie.

Situaţia băncilor de emisiune. *Banca austro-ungară.* Bilete de bancă în circulaţiune 1.871,917.000 (— 18,819.000) coroane, Metal 1.439,086.000 (— 475.000) coroane. Portofoliul 719,116.000 (— 6,889.000) coroane. Lombard 73,093.000 (— 2,645.000) coroane.

Bilete de bancă supuse la dare, în circulaţiune 32,831.000 (— 18,344.000) coroane.

Situaţia băncei de emisiune s'a îmbunătăţit, portofoliul a scăzut cu aproape 7 milioane coroane, iar suma bancnotelor supuse la dare, aflătoare în circulaţiune cu mai bine de 18 milioane cor.

Banca imperială germană. Bilete de bancă în circulaţiune 1.429,565.000 (+ 23,269.000 mărci. Metal 876,661.000 (+ 14,705.000) mărci. Portof. 1.142,876.000 (+ 60,578.000) mărci. Lombard 76,750.000 (+ 5,600.000) mărci.

Banca franceză. Bilete de bancă în circulaţiune 4,685,510.000 (— 3,791.000) franci. Metal 3.741,326.000 (— 6,427.000 franci. Lombard 995,591.000 (+ 52,518.000) franci.

Banca engleză. Bilete de bancă în circulaţiune 28,179.000 (+ 649.000) funţi sterlingi. Metal 38,769.000 (— 366.000) funţi sterlingi. Portofoliul 30,607.000 (— 184.000) funţi sterlingi. Rezerva biletelor de bancă 26,640.000 (— 705.000) funţi sterlingi.

Cronica agricolă. Asociaţia regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârşitul săptămânei trecute publicităţii un raport asupra situaţiei agricole din Ungaria.

Din acest raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenţilor economici ai Asociaţiei, însemnăm următoarele:

Arad. Culesul cucuruzelor şi scoaterea cartofilor în unele ţinuturi s'a isprăvit, în altele continuă încă. Rezultatele sunt mijlocii.

Arăturile pentru semănăturile de toamnă se fac din greu. E mare lipsă de ploaie.

Becicherecul-Mare. Timpul în tot cursul săptămânei trecute a fost plăcut, nu prea călduros, seara şi dimineaţa e rece. Agricultorii sunt încă ocupaţi cu culesul cucuruzelor. Recolta e de 10—12 măji metrice la jugărul catastral.

Debreţin. Ploile din zilele trecute au avut o înrâurire binefăcătoare asupra viilor, strugurii în urma ploilor se desvoltă favorabil. Timpul e rece.

Sân-Miclăuşul-Mare. Culesul cucuruzelor continuă încă. Recolta e în cifră mijlocie de 8 măji metrice la jugărul catastral.

Culesul viilor e aproape pe sfârşite. Recolta e mijlocie.

Panciova. Culesul cucuruzului continuă. Recolta e în cifră mijlocie 10 măji metrice la jugărul catastral.

Verşeţ. Lipsa de ploaie e foarte mare. Pământul e atât de uscat, încât arăturile pentru semănăturile de toamnă nu se pot face.

Sătmar. Culesul cucuruzelor s'a început pretutindeni, recolta e slabă mijlocie. Recolta de cartofi şi de tutun e bună mijlocie.

Incepând dela 12 Iulie n'am avut ploaie mai bună, aşa, că păşunele sunt cu desăvârşire pârjolite. Vitele trebuesc puse la grajd deja, astfel începând agricultorii a

Cancelaria architectului **I. NIGA**

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE IOSIF NUM. 1.

Telefon 275.

Pregăteşte planuri şi specificări de spese pentru edificii publice şi private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică şi restaurează biserici în mod artistic, trimite schiţe şi proiecte de spese gratuit.

da de pe acum nutreț la vite, e de prevăzut, că la iarnă va fi mare lipsă de nutreț.

Sibiiu. Semănatul grânelor de toamnă se face pretutindeni. In unele locuri s'a început deja culesul cucuruzelor. Recolta de cartofi e bună. Viile promit de asemenea o recoltă bună.

Prețurile cerealelor. Ofertele de cereale în cursul săptămânei ultime au fost pretutindeni însemnate, astfel prețurile în deobște au căzut.

In Anglia grâul s'a eftinit cu 40 fileri, iar cucuruzul s'a scumpit cu 20 fileri de maja m. (100 klg). In Franța grâul s'a eftinit cu 40 fileri, făina cu 20 fileri, în Germania grâul s'a eftinit cu 90 fileri, iar secara cu 50 fileri de maja m. (100 klg.). In America de Nord, în urma numeroaselor oferte, grâul s'a eftinit cu 35 fileri, cucuruzul însă s'a scumpit cu 20 fileri de maja m. (100 kgr.).

In România, Rusia, Bulgaria și Serbia producenții — fiind cumpărătorii rezervați — sunt siliți a lăsa din prețuri.

In Belgia și Țările de Jos grâul s'a eftinit în cursul săptămânei trecute cu 35 fileri, în Argentinia în urma cererilor urgente din Europa, grâul s'a scumpit cu 60 fileri, iar cucuruzul cu 50 fileri de maja m. (100 kgr.).

In piața din Budapesta s'au vândut în cursul săptămânei trecute circa 180.000 măji m. grâu, cu 30 fileri mai eftin, decât în săptămâna precedentă.

Orzul, secara și ovăzul a fost în săptămâna trecută slab căutate, prețurile s'au menținut însă. Cucuruzul s'a eftinit cu 10 fileri da maja m. (100 kgr.), cereri au fost în tot cursul săptămânei foarte puține. In săptămâna trecută a sosit la Budapesta 227.221 măji m. grâu, s'au expediat în acelaș timp 106.599 măji m. făină și 16.718 măji m. tărâțe.

Târgul de țară din Sălișteș. Târgul de vite în Sălișteș (lângă Sibiiu) se va ținea la 4 și 5 Octomvrie, iar cel de mărfuri la 7 Octomvrie n.

Prețurile spirtului. Spirt brut, darea neplătită 59.50 – 60 coroane, darea plătită 158 50 — 159.50 cor.

Spirt rafinat, darea neplătită 64—64.50 cor., darea plătită, în mare 163—163.50 cor., în detail 165—166 cor.

Spirt denaturat, în mare 52—52.50 cor., în detail 54—54.50.

Cererile numeroase, tendența generală în prețuri foarte fermă.

Prețurile semințelor de trifoiu și luțernă. Trifoiu, (semințele mici) 108—116 coroane. trifoiu, (semințe mijlocii) 120—128 coroane, trifoiu, (semințe mari), 130—140 coroane, luțernă, soiul ungar 96—116 cor. de maja metrică (100 kgr.)

Bursa de efecte. Circulațiunea la bursa de efecte în tot cursul săptămânei trecute a fost răstrâns. Spre sfârșitul săptămânei sosind știri mai favorabile din străinătate, speculația a devenit dispusă. A contribuit la aceasta și știrile colportate, că transacțiunea economică cu Austria — deși sunt mari greutăți, totuși, ținându-se cont de interesele economice ale ambelor state aliate, se va încheia. A dat zor speculației și raportul secretarului general al băncei de emisiune, raport, în care se constatează, că situația în piața de bani nu e atât de tristă, dupăcum se susține. Valorile internaționale au fost căutate, cursurile s'au urcat, valorile locale însă au fost cu desăvârșire neglijate. Circulația în târgul efectiv a fost minimală. Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

		Coroane
Acțiile institutului de credit		
„ „ austriac	vinde	646.75
„ „ ung.	„	754.50
„ băncei de escompt	„	473 25
„ soc. căilor fer. aust. ung.	„	663.50
Renta ung. de aur 4 proc.	„	111·—
„ „ coroane 4 „	„	93·30
„ austr. de aur 4 „	„	116·—
„ „ coroane 4 „	„	97·—
Scrisuri fonciare „Albina“	„	101·—
Napoleond'or (20 franci au.)	„	19 21
mărci germane, aur	„	23·56
Galbeni austriaci și unguresti	„	11·43
Bilete germane 100 mărci	„	117·60
„ franceze 100 franci	„	95·80
„ italiene 100 lire	„	95·87
„ române 100 lei	„	95·30
Ruble rusești de hârtie	„	2·54

Prețurile cărnii, galiților, legumelor poamelor ș. a. în piețele din Budapesta.

Tovărășia economilor ungari, care aprovisionează piețele (halele) din Budapesta, a publicat la 21 Sept, n. următoarele prețuri:

Carne: Carne de vită 90—150 coroane, carne de vițel 120—126 coroane, carne de porc 1.0—140 coroane, slănină proaspătă 90—139 coroane, slănină sărată 1.36—1.56 coroane, slănină afumată 1.40—1.56—1.30—1.56 coroane, slănină de topit 1.38 – 1.44 coroane, unsoare de porc 1.36—1.58 coroane, de majă metrică. — *Carne afumată*: 1.40—1.80 coroane, șuncă 1.40—1.42 coroane, salamă 3.80—4.40 cor. de chilogram.

Galițe: Puii de găină, mici 130—200 fileri, mai mari 200—280 fil, rațe slabe 300—400 fileri, rațe grase 4.60—6 coroane, gâște grase 12—18 coroane, găine 2.40—4 coroane, curci 6—10 coroane de pereche.

Legume: Cartofi galbini 5—6 coroane, roșii 4.50—5.50 cor. albi 3.80—5.80 coroane, ceapă 8—12 cor. aiu (usturoiu) 16—18 cor. de majă metrică.

Poame: Mere, cele mai frumoase (ranett, Ionathan, Török-Bálint, bătule) 24—36 cor. de m. m. Varză 3—12 cor. de 100 chilograme.

Felurite: Miere 1.10—1.20 coroane săpun de Seghedin 60—70 fil. de chilogram.

Ouă: Din Banat și Bacica 83—85 coroane, din Ardeal mai micuțe 81—83 cor de ladă (în fiecare ladă 1440 bucăți).

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: Prețurile sunt socotite de maja metrică (= 100 kgr.) în coroane și fileri.

maja metrică (= 100 kgr.)

	Grâu	Secară	Orz	Ovăz	Cucuruz
Arad	21.—	17.—	14.20	14.—	12.60
Aradul-Nou	20.80	17.—	14.20	14.—	12.60
Becicherecul-M.	20.40	18.—	13.20	14.80	13.—
Bichiș-Ciaba	22.20	15.40	14.20	14.20	10.60
Debrețin	21.—	17.60	13.80	15.40	14.60
Panciova	20.—	—	12.20	14.30	12.40
Oradea-Mare	22.—	17.60	14.60	15.30	13·—
Sân-Miclăuș.-M.	21.40	16.—	13.—	14.—	13·—
Sătmar	21.40	18.20	14.60	15.—	13.—
Sibiu	22.50	18.—	13.50	15.—	14.50
Verșeți.	21.20	19.—	14.50	14.10	12.70
Timișoara	21.20	18.20	14.—	14.60	12.—

Prețurile unturei (unsoarei) de porc. *Budapesta*: Untură de Pesta prima calitate: 154—155 cor. cu butoiu.

Seghedin. Unsoare de porc prima calitate 148—150 cor. cu butoiu.

Viena. Unsoare de porc prima calitate, 156—157 cor. fără butoiu.

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cărnei în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de kilogram și în fileri).

	Carne de vită I	Carne de vită II	Carne de vițel I	Carne de vițel II	Carne de porc I	Carne de porc II	Carne de oaie
Arad	160	144	200	160	180	160	130
Aradul-Nou	136	128	160	152	144	128	112
Becicher.-M.	136	132	160	144	144	128	112
Bichiș-Ciaba	144	136	200	180	144	—	120
Oradea-Mare	144	136	220	180	160	152	104
Panciova	136	128	160	140	142	128	100
Sân-Micl.-M.	144	140	170	—	136	—	440
Sătmar	156	152	184	180	152	144	—
Verșeț	148	—	180	—	140	—	110
Timișoara	160	—	200	—	146	—	—
Sibiiu	160	136	130	120	136	120	120

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum. 23 cor. 40 fil.
„ „ „ „ „ mijl. 22 cor. 90 fil.
„ „ „ „ „ slab 21 cor. 50 fil.
Secară, maja metrică dela 18.85 — 19.20
Orz, „ „ „ 15.35 — 15·75
Cucuruz, „ „ „ 13.40 — 13 60
Ovăs, „ „ „ 15.80 — 16.10
Rapiță, „ „ „ —.— — —.—

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite dupa 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 155 cor. — 156 cor.
Slănină, ... „ 130 cor. — 133 cor.

Cartofi, . . . „ 3 80 cor. fil 5·80 ·—

Spirt, ... „ 58.50 cor. — 59.50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni, . . — — — fileri kilogramul.
Tineri, . . . 135—136 fileri kilogramul.

Redactor responsabil:
VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.
— Croi elegant. Prețuri moderate. —

„Sebeșana“

Institut de credit și de econ. ● Filială în Vințul-inf. (Alvinc).

Primește depuneri spre fructificare și plătește:

1. 5 proc. interese pentru depuneri fără abzicere;

2. 5 și jum. proc. interese pentru depuneri dela 5—10000 Cor. cu abzicere de 3 luni;

3. 6 proc. interese pentru depuneri de peste 10000 Cor. cu abzicere de 6 luni.

Darea o plătește institutul. 1—6

Caut 2 calfe

în branșa manufacturei,

cari vorbesc perfect limba română, maghiară și germană, cu salar lunar de 80—100 coroane.

Cei cu scrisoare frumoasă sunt preferiți.

Traian Streza,
1—3 comerciant în Făgăraș.

Un candidat de advocat

cu praxă bună află aplicare momentan în cancelaria subscrisului. Condițiunile după învoire.

Dr. A. Deac,
adv. Orăstie—Szászváros.